

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vitruvius Itervm Et Frontinus

Vitruvius

Florentiae, 1513

De calce. Caput. V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12979

tur, nisi intermissionibus requiescat, neq; concamerationes recipit, Marina autem hoc amplius, q̄ etiā parietes cum in his tectoria facta fuerint, remittētes saluginem, ea dissoluūt. Fossitia uero celeriter in structuris sicca scuit, & tectoria permanent, & concamerationes patiuntur, sed hæ, quæ sunt de arenariis recentes. Si enim exemptæ diutius iaceant, ab sole & luna & pruina concoctæ resoluuntur, & fiunt terrosæ. Ita cum in structuram coniiuntur, non possunt continere cementa, sed earuunt & labuntur, onerāq; parietes non possunt sustinere, Recentes autem fossitia cum in structuris tantas habeant uirtutes, eæ in tectoriis ideo non sunt utiles, q̄ pinguitudini eius calx palea commixta propter uehementiam non potest sine rimis inarescere, fluuiatica uero propter macritatem (uti signinum) bacillorum subactionibus in tectorio recipit soliditatem.

De Calce.

Caput. V.

E arenæ copiis cum habeatur explicatum, tum etiam de calce diligentia est adhibenda, uti de albo saxo aut silice coquatur & quæ erit ex spisso & duriore, erit utilior in structura, quæ autem ex fistuloso, in tectoriis. Cū ea erit extincta, tunc materie ita misceatur, ut si erit fossitia, tres arenæ & una calcis confundantur. Si aut fluuiatica aut marina, duæ arenæ in unam calcis coniiuntur. Ita enim erit iusta ratio mixtionis temperaturæ, etiam in fluuiatica aut marina, si quis testam tuisam & succretam ex tertia parte adiecerit, efficiet materie temperaturam ad usum meliorem. Quare autē

D iiii

LIBER

cum recipit aquam & arenā calx, tunc confirmat structuram, hæc esse causa uidetur, quæ à principiis uti cætera corpora ita & saxa sunt temperata, & quæ plus habent aeris, sunt tenera, quæ aqua, læta sunt ab humore, quæ terræ, dura, quæ ignis, fragiliora. Itaque ex his saxa si anteq̄ coquātur, confusa minute mixtaq̄; arenæ coniciantur in structuram, nec solidescunt, nec eam poterunt continere, cum uero coniecta in fornacem ignis uehementi feruore correpta amiserint præstinæ soliditatis uirtutem, tunc exustis atq̄; exhaustis eorum uiribus relinquuntur patentibus foraminibus & inanibus. Ergo liquor, qui est in eius lapidis corpore, & aer cum exhaustus & ereptus fuerit, habueritq̄; in se residuum calorem latētem, intinctus in aqua prius q̄; exeat ignis, uim recipit, & humore penetrante in foraminum raritates conseruescit, & ita refrigeratus reiciat ex calis corpore feruorem, Ideo aut̄ quo pondere saxa coniciuntur in fornacem, cum eximuntur, non possunt ad id respondere, sed cum expenduntur, eadem magnitudine permanente excocto liquore circiter tertia parte ponderis imminuta esse inueniuntur. Igitur cum patent foramina eorum & raritates, arenæ mixtionem in se corripunt, & ita coherescunt, siccescendoq̄; cum cæmentis cœunt, & efficiunt structurarum soliditatem.

De puluere puteolano. Caput. VI.

Est etiam genus pulueris, quod efficit naturaliter res admirandas, nascitur in regionibus baianis & in agris municipiorum, quæ sunt circa uesuuium montem, quod omixtum cū